

Nr 166.

Av herr **Nylander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 14, med förslag till förordning angående särskild skatt å tobaksvaror m. m.

Redan under snart ett decennium har tobaken fått tjäna som skatteobjekt, och de intäkter, som sedan bestämmelserna av år 1914 influtit till statskassan, hava visat en oavbruten stegring, så att de för närvarande uppgå till cirka 60 miljoner kronor. Det är också fullt naturligt, att statsmakterna under nuvarande förhållanden, som ställa så höga anspråk på det allmänna, utnyttja tobakshanteringen i skattesyfte och även hava sin uppmärksamhet riktad på möjligheterna att ytterligare utnyttja densamma som skattekälla.

Så mycket mera är detta berättigat, som den uppfattningen börjar bliva allmän, att föga är att ytterligare vinna på den direkta beskattningens väg, och de objekt, som lämpa sig för indirekt beskattning, sällan visa så inbjudande egenskaper som just tobaken. Emellertid är det visst, att även en skattekälla, som i och för sig framstår som särdeles tjänlig, trots allt icke kan anlitas mera än till en viss gräns. Går man utöver denna, kan det lätt hända, att skatteskruben icke längre visar sig äga någon effekt, utan att i stället ett bakslag inträder, som förminskar i stället för att förhöja den beräknade skatteintäkten.

Vid en granskning av Kungl. Maj:ts proposition nr 14 till innevarande års riksdag angående fastställande av viss särskild skatt på tobaksvaror m. m. vill det synas, som om däri uppgjorda beräkningar angående möjligheterna att höja statsverkets inkomster genom en ytterligare beskattning av importerade tobaksvaror näppeligen komme att hålla streck. Fastmer torde man under beaktande av de invändningar mot förslaget, som i pressen framställts av bland annat monopolbolagets chef, med fog kunna hävda den uppfattningen, att föreliggande förslag i dess nuvarande form antagligen kommer att få till följd en minskning av statsintäkterna. Man behöver endast i detta sammanhang fastslå, att en ökning av nettovinsten av monopolbolagets omsättning under

bibehållande av nuvarande prissättning komme att motsvaras av en väsentligt större minskning i licensavgifternas belopp, och att den brist, som därigenom uppkomme, icke läte sig täckas, utan att en väsentlig höjning företoges i priserna å monopolbolagets varor, vilken åtgärd emellertid enligt all erfarenhet måste få till följd en minskning av konsumtionen, så stor att någon utjämning säkerligen icke komme att äga rum.

Härtill kommer, att den genom 1914 års förordning garanterade fria importverksamheten givetvis måste komma att få avstå en så väsentlig del av sina konkurrensmöjligheter, att den praktiskt taget icke längre kan finna det lönande att införa varor i efterfrågade prislägen. Genom ett antagande av den kungl. propositionen måste, såsom från flera håll framhållits, en stor del av denna handelskår, som utvecklats sig under vanskliga omständigheter, härnäst få se sitt fullt lagliga näringsfång omöjliggjort.

Denna omständighet förtjänar så mycket mer att understrykas, som finansministern i sin motivering med fog hänvisar till rådande arbetslöshet inom branschen och framhåller önskvärdheten av att kunna råda bot för densamma. Vad angår den minskning i tobaksmonopolets arbetarstam, som företagits under de senare åren, torde densamma till väsentlig del äga sin grund i, att monopolet särskilt på grund av valutaförhållandena dels sett sig föranlåtet att från utlandet importera betydande kvantiteter cigarrer, dels ock ersätta handarbete med maskinell drift. Ingenting av dessa omständigheter kommer emellertid att röna någon inverkan av föreliggande förslag. Däremot vill det synas uppenbart, att förslaget måste nödsaka importfirmorna att i större eller mindre utsträckning avskeda hos dem anställd personal, och även om denna, i förhållande till de nu arbetslösa antalet, icke är vidare stor, så kommer den dock att öka deras antal. Uppsägningar hava redan skett under förutsättning, att det föreliggande förslaget kommer att gå igenom.

Den inkomst, som genom förslaget skulle tillföras statskassan, beräknas av finansministern till cirka 10 miljoner kronor. Härvidlag bör emellertid uppmärksammas, att till följd av ovan relaterade omständigheter förslagets genomförande måste medföra ersättningsanspråk från importörernas sida för intrång i dessas legitima näring. Genom importförbudet av den 9 januari har å tullnederlag kvarhållits varor, efter vad det uppgives, till ett värde av cirka 3 miljoner kronor, och blir importförbudet permanent, inträder givetvis frågan om inlösen av ifrågakvarrande lager.

Då sålunda de beräknade inkomsterna näppeligen kunna väntas komma att inflyta genom den föreliggande propositionen men avsevärda nackdelar kunna följa av densamma, måste det ställa sig fördelaktigare att avslå propositionen och söka andra utvägar att på den indirekta beskattningens väg nå de av finansministern i den föreliggande propositionen avsedda inkomsterna.

Skulle det emellertid ändock visa sig absolut nödvändigt att ånyo anlita tobaken som skatteälla, så bör enligt min uppfattning ändringar vidtagas i förslaget, för att detsamma må komma att motsvara de i propositionen framställda syftena, varvid som en naturlig lösning inställer sig den ändringen, att en skatteförhöjning likformigt komme att träffa såväl inhemska som importerade tobaksvaror, och att denna höjning lämpades så försiktigt, att därigenom varken en minskning i omsättningen riskerades eller oskäligen förluster för näringsidkarna bleve följden.

Under återopande av ovan berörda omständigheter får jag därför hemställa,

1. att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts föreliggande proposition nr 14 i förhoppning om, att riksdagen skall finna annan utväg att på den indirekta beskattningens väg nå den ökade inkomstsiffra, som i propositionen eftersträvas, eller, om detta visar sig omöjligt,

2. att riksdagen endast så till vida måtte bifalla den föreliggande propositionen, att viss skatteförhöjning av lägre grad än den föreslagna vidtages och att densamma likformigt komme att drabba såväl i riket tillverkade som importerade tobaksvaror.

Stockholm den 26 januari 1922.

Erik Nylander.